

Tarix ən böyük ibrət dərslidir

Fransa bundan nəticə çıxarmır

Fransanın iki yüzillik müstəmləkəçilik siyasətini Emmanuel Makron hökuməti təzyiqlərlə, təhdidlərlə davam etdirməyə çalışır. Lakin dövrün artıq müstəmləkəçilərin, işğalçıların xeyrinə olmadığını hər addımda görür. Fransa artıq müstəmləkə altında saxladığı ölkələrdə istədiyi kimi hökmranlıq edə bilmir. Uzun illərdir ki, Afrikada, Mayotda, Fransa Polineziyasında, Yeni Kaledoniyada, Korsikada və başqa ərazilərdə zulmlər, işğəncələr verdiyi, təbii sərvətlərini talayıb, ac-yalavac qoyduğu, adət-ənənələrini yaşatmağa, milli-mənəvi dəyərlərinə sahib çıxmağa imkan vermədiyi yerli sakinlər öz haqlarını tələb edirlər.

Müstəmləkəçilik siyasəti tarixinin səhifələrində qara ləkəyə çevrilmiş Fransa baş verənlərdən ibrət dərsi almaq niyyətində deyil. Rəsmi Paris bunu istilaçıları qovaraq öz ölkələrində azad yaşamaq istəyənlərə qarşı gördüyü sərt tədbirlərlə dönə-dönə təsdiq edir. Lakin Fransa hökumətinin müstəmləkə zəncirlərini qırmaqda ısrarlı olan xalqların gözlərini qorxutmaq cəhdi boş çıxır. Çünki qorxu, xof yaratmaqla, günahsız insanları cəzalandırmaqla, həbsxanalara salmaqla müstəmləkə ölkələrindən eşidilən haqq səslərini boğa bilmir.

Rəsmi Parisin əvvəlki kimi hökm verməkdə çətinlik çəkdiyi ərazilərdən biri də Yeni Kaledoniyadır. Fransa hökuməti təzyiqlərlə, həbslərlə də müstəqillik hərəkatının qarşısını ala bilmir.

Yeni Kaledoniyada növbəti qalmaqala sürücülük vəsiqələrində müstəqillik tərəfdarlarının (FLNKS) bayrağının yer alması səbəb olub. Yeni kaledoniyalıların hüquq və azadlıqlarını pozmaqda davam edən Fransa hökuməti

məsələni məhkəmə yolu ilə öz xeyrinə həll etməyə səy göstərib. Rəsmi Paris yerli bayrağın götürülməsi ilə bağlı iki məhkəmə qərarı çıxarmağa nail olub. Yeni Kaledoniya hakimiyyət orqanları isə buna qarşı çıxıb. Əvvəllər Yeni Kaledoniyada sürücülərə verilən vəsiqələrin üzərində Fransa bayrağı ilə yanaşı, yerli bayraq da əks edilirdi.

Emmanuel Makron hökumətinin Yeni Kaledoniyada adi sürücülük vəsiqəsində oranın bayrağının əks olunmasına belə təhlükəli məsələ kimi baxması çox mətləblərdən xəbər verir. Bu, rəsmi Parisin Yeni Kaledoniyadakı hadisələrə necə böyük qorxu və həssaslıqla yanaşdığını göstərir.

Yeni Kaledoniyada ötən ilin mayında Fransa müstəmləkəçiliyinə qarşı etirazlarda çoxsaylı qətl törədildiyi, 200 nəfərdən çox şəxsin saxlanıldığı unudulmayıb. O zaman Fransanın bu Sakit Okeandakı dənizasırazisində baş verən iğtişaşlar nəticəsində dəymiş ziyan ilkin olaraq 150 milyon avro dəyərləndirilib. Fransa Sahibkarlar Hərəkatının (MEDEF) regional böl-

məsinin rəhbəri Mimsi Dali iğtişaşların region iqtisadiyyatı üçün fəlakətli nəticələrə səbəb ola biləcəyini diqqətə çatdırmışdı.

Baş vermiş iğtişaşların, etirazların xofu, həyəcanı bütün keçmiş müstəmləkələrində nəyin bahasına olursa-olsun qalmağa çalışan Fransanı təşvişə salır.

Hind okeanı turuna çıxan Fransa prezidenti Emmanuel Makron Mayot və Reyunyondan sonra Madaqaskara gedib. Onun Reyunyon adasında səsləndirdiyi iddia belədir: "Hind-Sakit okean regionunda 8000-dən çox əsgərimiz var. Bu, gözlədiyimiz və inkişaf etdirdiyimiz işin nəticəsidir. Mən də buna görə Madaqaskarda Hind Okeanı Komissiyasında iştirak etmək istədim. Burada regional əməkdaşlıq və iqtisadi təhlükəsizlik məsələlərində Fransanın mövqeyini müdafiə edəcəyəm".

Madaqaskarda Fransa prezidenti məkrli niyyətini bir daha ifadə edib. Bu ölkəyə ikigünlük rəsmi səfər edən Emmanuel Makronun məqsədi ikitərəfli əməkdaşlığı inkişaf etdirmək və Hind okeanında Fransanın rolunu bir daha təsdiqləməkdir. Fransa rəhbəri Hind-Sakit okean strategiyasını inkişaf etdirmək üçün Hind okeanında fransızların təsirini artırmaq istəyir.

Fransa prezidenti ölkəsinin özünü regionda güclü dövlət kimi təqdim etdiyini bildirdi. Buna görə də ümid edir ki, Qəmər adalarının etirazına baxmayaraq, Mayotu Hind Okeanı Komissiyası-

nın proqramlarına uyğunlaşdırmaq üçün imkanlara malik olacaq.

"Hind Okeanı Komissiyasının bazarını fəth etməliyik. Şərqi Afrika, Hind okeanı, müəyyən sektorlarda Hindistana qədər uzanan estafet... Biz dünyaları dəyişirik" deyən Fransa prezidenti əsl niyyətini - Hind okeanına böyük bazar kimi baxdığını dilə gətirdi.

Olduqca vacib strateji marşrut hesab edilən, Şimali Amerika və Avropa bazarlarına çıxmağa imkan verən, suları əhəmiyyətli qaz və neft ehtiyatlarına malik olan Mozambik kanalı barədə maraqlarını da Makron Madaqaskar səfərində bildirdi.

Hələ Mayot adasında olanda o, Mozambik kanalının malqaşlar üçün iqtisadi imkanlarını qeyd etdi. Vurğuladı ki, Fransanın iri şirkətləri tezliklə orada yerləşdirilməlidir.

Beləliklə, bir daha aydın oldu ki, Fransa hər birində qaranlıq müstəmləkə keçmiş olan ərazilərdən əl çəkmək, törətdiyi repressiya, zorakılıq və istismar siyasətinə görə üzr istəmək, yerli sakinlərə azadlıq vermək niyyətində deyil. Əksinə, rəsmi Paris qərar etmək, talamaq üçün növbəti planlar qurmaqdadır.

Sülhlə işi olmayan Fransa hökuməti Cənubi Qafqazda da dincliyin hökm sürməsinə, sabitliyin bərqərar olmasını qəbul edə bilmir. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması rəsmi Parisin maraqları dairəsində deyil. Ermənistanla Azərbaycan arasında gərginliyi artırmaq, yeni münaqişə yaratmaq niyyətini müxtəlif vasitələrlə nümayiş etdirir. Vətən müharibəsindən sonra Fransanın rəsmi dairələrinin, parlament üzvlərinin ölkəmizə qarşı sərt bəyanatları suverenliyini və ərazi bütövlüyünü bərpa edən Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedən xəbər verir.

Fransa hökuməti bir tərəfdən də Ermənistanla silah-sursat verərək müharibəyə təhrik edir. Ancaq Fransa da, Ermənistan da bir həqiqəti unutmamalıdır ki, tarix ən böyük ibrət dərslidir. Məqsədi, məramı sülh olan Azərbaycan işğalçılara, tərxiatçılara layiq olduqları cavabı verməyə qadirdir.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"